

В Україні за рахунок місцевого оподаткування формується незначна частка доходів місцевих бюджетів, що передбачає подальше удосконалення структури та механізму адміністрування місцевих податків і зборів. Удосконалення національної системи податкових відносин у сфері місцевого оподаткування може відбуватися за двома напрямками: з одного боку, скасування малоефективних податків і зборів, з іншого, – запровадження нових, ефективніших податків і зборів, що дадуть можливість максимально використувати потенціал того чи іншого регіону та оптимально наповнювати місцеві бюджети.

Література:

1. Проць Н. В. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації [Електронний ресурс] / Н. В. Проць // Фінансовий простір. - 2015. - № 1. - С. 221-229. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2015_1_30
2. Волохова М. П. Сучасний стан та напрями вдосконалення справляння місцевих податків і зборів України [Електронний ресурс] / М. П. Волохова // Економічні інновації. - 2014. - Вип. 57. - С. 62-71. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2014_57_9

Василина Приймак

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Заклекта-Берестовенко О. С.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Податки - найважливіше джерело формування доходів держави, які, в свою чергу, використовуються для вирішення економічних, соціальних, оборонних завдань, на розвиток освіти, науки, культури. Держава не може існувати за рахунок лише добровільних, благодійних надходжень. Вона повинна мати бюджет із стабільним джерелом надходжень, роль яких виконують, в першу чергу, податки. Однією з важливих статей у податкових доходах бюджету України виступають акцизи. Одним з невід'ємних елементів податкових систем країн світу є сьогодні індивідуальний (нетоварний) акциз, який в Україні має своє втілення у функціонуванні такого податку як акцизний податок [1, с. 4]. Термін «акциз» походить від старофранцузького слова «accise», що означає «оцінка для оподаткування». Також термін акциз може мати походження від латинського «accidere», що означає «вирізати» спеціальні насічки на спеціальному вимірювальному пристрої, який показував кількість алкогольного напою у пляшці з метою його оподаткування. Акциз поряд із митом є однією із найбільш ранніх форм оподаткування.

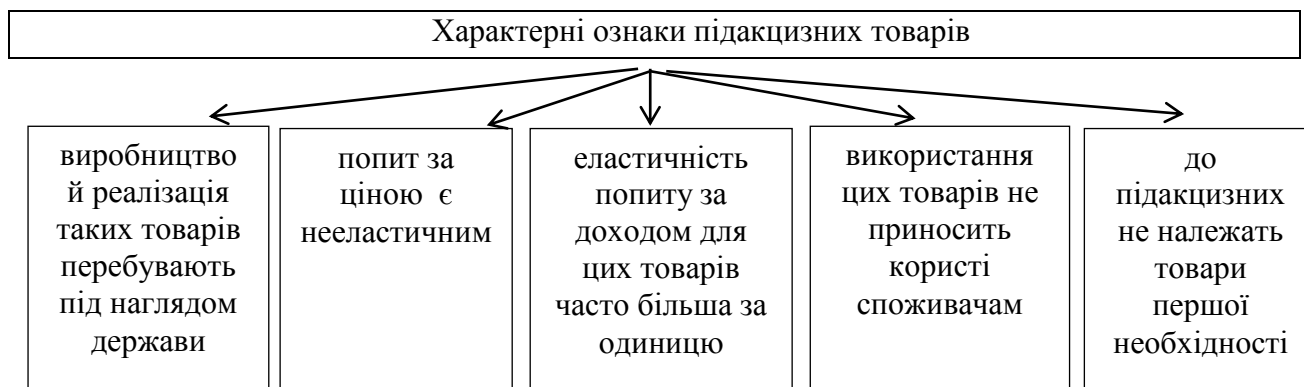
Акцизний податок (до 2011 р. – акцизний збір) – це різновид непрямих податків, яким оподатковуються високорентабельні та монополні товари, що включається у ціну товару та платниками якого виступають кінцеві споживачі товару, на який нараховується акциз [2, с. 43]. Відповідно до Податкового кодексу України: «Акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції), а також особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами» [3].

У період економічного спаду, коли доходи зменшуються, споживання підакцизних товарів різко скорочується, що призводить до зменшення надходжень до бюджету від цього податку, а в період економічного зростання, навпаки, надходження збільшуються темпами, які перевищують темпи розвитку економіки. З іншого боку, завдяки високій еластичності надходжень від акцизного збору відносно динаміки національного доходу, цей податок є ідеальним з точки зору «вбудованого стабілізатора» економічного циклу.

Поряд з фіскальною функцією акциз, як і будь-який інший податок, має і регулююче значення. Регулююча функція акцизного податку проявляється у декількох напрямках, серед яких можна виділити:

- вплив на обсяги виробництва і споживання підакцизних товарів;
- вплив на структуру виробництва, стимулювання зростання його ефективності, підвищення якості виробленої продукції, покращення споживчих характеристик продукту;
- регулювання рентабельності виробництва підакцизних товарів.

На сьогодні в Україні, як і в багатьох інших країнах, акцизним податком обкладаються товари, котрі відповідають одній або декільком характеристикам, наведеним на рис. 1.

Рис. 1. Характерні ознаки підакцизних товарів*

* Складено автором за джерелом [4, с. 59].

Акцизний податок займає значну частку у системі оподаткування як в Україні, так і в інших країнах світу. Він зазвичай приносить значні прибутки від продажу високорентабельних і дефіцитних товарів.

Також завдяки йому держава може контролювати виробництво і реалізацію підакцизних товарів, як на митній території України, так і в сфері зовнішньоекономічної діяльності, збільшуючи чи зменшуючи ставку податку на них, і цим самим впливати на попит і пропозицію, яка виникає на ринку.

Література:

1. Марченко Ю. На службі у держави / Ю. Марченко // Вісник податкової служби України. - 2011. - № 10. - С. 4-5.
2. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України / кол. авторів [заг. редакція: М.Я. Азаров]. - Т.1. -К.: Міністерство фінансів України. – 2010. - 448 с.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Данілов О.Д. Проблеми справляння акцизного збору та шляхи їх усунення / О.Д.Данілов, Т.В.Паєнтко // Фінанси України. – 2011. – №5. – С.58 -61.

Ірина Прохорчук

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Сидорович О.Ю.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Дослідження податкової системи традиційно розпочинають з визначення змісту категорії податкова система. Проте, поняття «податкова система» сьогодні відносять до дискусійних питань і актуального предмету дослідження в сфері оподаткування. З одного боку, термін «податкова система» є поширеним і постійно використовується в нормативних актах, наукових дослідженнях і засобах масової інформації. З іншого боку, у своїх дослідження автори недостатньо розкривають суть податкової системи.